

Základní makedonský frekvenční slovník

Osnovní frekvenční slovar nove Makedonije. Osnoven častoten rečnik na nova Makedonija. Ljubljana 1991, 106 s.

Skupina profesorů různých oborů (odborníci na počítačovou techniku, matematici a psychologové) a studentů slavistiky filozofické fakulty lublaňské univerzity zpracovávala pod vedením prof. dr. Dragiho Stefaniji základní frekvenční slovník nejrozšířenějšího a největšího makedonského deníku Nova Makedonija. Z deseti čísel zůznych dat roku 1981 vyexcerpovali téměř 142 000 slov z oblasti veřejné politického, kulturního a populárněvědeckého jazyka. Ve srovnání se slovní zásobou ruských, anglických nebo charvátských denních listů to autoři považují za uspokojivý fond pro jejich pokus. Jeho cílem bylo zjistit frekvenci, modus, odchylky a pořadí slov v jejich základním tvaru. Ziskali tak celkem 4 220 slov. Podle Zipfova zákona, který neplatí beze zbytku pro všechny jazyky, prvních patnáct slov v daném pořadí představuje čtvrtinu opakujícího se fondu v textu, zatímco prvních 4000 slov už celých 95,7% slov, která se v textu opakují. Znamená to, že člověk, který by si osvojl uvedený počet slov, mohl by bez potíží (ty činí pouze 2,5% slov) čist uvedený makedonský deník a další listy, poslouchat rozhlas nebo sledovat televizní vysílání, neboť badatelé zjistili, že jejich slovní fond je přibližně stejný.

Základní frekvenční slovník Nové Makedonie obsahuje slovinsko-makedonský úvod D.

Stefaniji a slova počítačového odborníka M. Stojanovského o výhodách a cestách zpracování a je rozdělen na dvě části: frekvenční a abecední. V první části je uvedeno pořadové číslo, následuje absolutní frekvence slova, celkové pořadí užití a v závorce počet frekvencí afixů. Frekvence slov vyvrací dosud vžitou představu o tom, že substantiva a zájmena mají být v základním tvaru všech odvozenin a zároveň zdůrazňuje potřebu krátkých lexémů (hlavně jedno- a dvouslabičných): předložek, částic, krátkých tvarů zájmen apod.

V abecedně řazeném slovníku jsou obsaženy všechny informace o frekvenci slova a všech jeho tvarů. Jeho zpracováním chtěl D. Stefanija dokázat, že může tvořit základ ke zpracování dvojjazyčných slovníků středního rozsahu především k výukovým účelům na středních a vysokých školách. Význam podobných slovníků pro redakční a překladatelskou praxi i pro sestavování terminologických nebo odborných slovníků snad není třeba zdůrazňovat. V tom také spatřuji největší přínos tohoto kolektivně zpracovaného vědeckého úkolu. Podle názoru matematika D. Stojanovského, který má největší zásluhy na počítačovém zpracování slovníku, mohly by na základě uvedeného slovníkového fondu bez potíží a velmi rychle vznikat dvojjazyčné slovníky.

Ačkoli jde o osmnáctou ver-

zi prvního makedonského slovníku podobného druhu, jeho sestavovatelé museli překonávat četné potíže. Týkaly se zejména homonym a nových slov (nejen neologismů), která třídílný výkladový Slovník makedonského jazyka, jehož doplnění vydání je dávno nezbytné (vyšel totiž v letech 1961-66) neregistruje. Proto slova z úvodu o tom, že "bez slov z tohoto frekvenčního slovníku nelze sestavovat žádný makedonský slovník",

jsou sice značně kategorická, ale správná.

Základní frekvenční slovník Nové Makedonie je dobrým příkladem slovinsko-makedonské vědecké spolupráce. Mohl by se stát také základem ke zpracování prvního makedonsko-českého a česko-makedonského slovníku středního rozsahu, který by sloužil především našim slavistům, ale i vysokoškolským studentům slavistických oborů.

Ivan Dorovský

Rossica Olomucensia XXX (za rok 1991), ročenka kateder rusistiky na filozofické fakultě Univerzity Palackého. Olomouc 1992, 109 s.

Záslužná tradice kateder rusistiky FF UP Olomouc v oblasti pravidelného vydávání ročenek byla obohacena o další, vlastně jubilejní třicátý ročník. Všimněme si tematiky a způsobu zpracování jazykového oddílu. Všechny příspěvky členů katedry v něm obsažené vycházejí z mnohaletého zájmu autorů o sledovanou problematiku (často šlo o témata kandidátských či habilitačních prací), téměř všechny lze označit jako lingvodidaktické, protože vedle využití výsledků badatelské práce se do nich promítá i zkušenost vysokoškolských učitelů vědomých si jednak užitečnosti konfrontačního přístupu, jednak specifik práce s vysokoškolskými filology. Dotčeny jsou oblasti textové lingvistiky, gramatiky v užším slova smyslu a lexikologická problematika; v stati hosta ka-

tedry doc. O. I. Bojevové se jedná o jakýsi metodický návod k získání návyků do jisté míry rutinní práce se slovníkem spojením, jehož problematika, zvláště ve srovnávacím plánu rusko-českém, je ovšem mnohem širší a složitější.

Otázkou kompaktnosti textu v dialogu a polylogu se zabývá H. Flidrová (*О структурной целостности текста в диалоге и полилоге*) a dospívá k některým zajímavým zjištěním ohledně odlišnosti výstavby těchto dvou útvarů. Uvádí např., že opakování repliky jednoho z účastníků rozhovoru má v polylogu, na rozdíl od dialogu, funkci zdůraznění obsahu této repliky s ohledem na zvýšení účinnosti vzhledem k třetí osobě, srov. v textu: A. За что вы обидели ребенка? - Б. За то, что он не знает географии. - А. Это не повод. - В. А вы ее знаете? - Г. Дал